N°. 12. 1835.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Donderdag 15 Januarij.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van 's-Hertogenbosch, ontvingen het eene circulaire van Z. Exc. den Gouverneur der Provincie Noord-Brabant, van den 30sten Januarij 1826, A No. 34, Afd. Mil. Zaken, (Provinciaal No. 1), met invitatie om daaraan publiciteit te geven, inhoudende den volgenden inhoud:

's HERTOGENBOSCH, den 9den Januarij 1835.

Aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in deze Provincie

Ik ben belast de navolgende ter kennisse te brengen, dat het Zijne Majesteit bij besluit van den 27sten December 11. No. 8, behaagd heeft in te trekken, voor het tegenwoordige, het verbod tegen de aanneming van plaatsvervangers bij de mobiele schutterij, bij art. 8, van Hoogstdezelfs besluit dd. 29 November 1830, (Staatsblad No. 8), in de daarbij omschreven omstandigheden gesteld, en waaruit alzo volgt, dat van nu af aan, alle mobiele schutters, onverschillig of zij al of niet tot garnizoenen belegerden van Steden die in staat van beleg zijn, of deel uitmaken van korpsen die kantonnementen bezetten hebben, plaatsvervangers ter keuring kunnen aanbieden en wel den Woensdag, vijftien dagen na, (mits de stukken der plaatsvervangers vroegtijdig ter examinatie in de bureaux van het Provincial Commando's worden bezorgd. Ik verzoek UEd aan deze bepaling de meest mogelijke publiciteit te geven.

De Gouverneur van Noord-Brabant
Bon. VAN DEN BOGAERDE."

Brengen dezelve circulaire bij deze ter kennisse der daarbij belanghebbenden, ten einde daarop te kunnen attenderen.

's-Hertogenbosch, den 12den Januarij 1835.

DE RIJ, Vt.
Ter ordonnantie van dezelven:
De Secretaris der Stad
R. W. SCHAUIKES.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Breda. — In de weder hervatte zitting der belgische afgevaardigden van gisteren, waarin de behandeling van het budget voor de buitenlandsche zaken aan de orde was, hebben de vredelievende woorden door vorst *Leopold* op den nieuwjaarsdag gesproken, kort nadat men van wege het bewind het had doen voorkomen, als of men deerzijds tot zeven onmiddellijken aanval gereed stond, tot eene levendige discussie aanleiding gegeven. De heer *Gendebien* verlangde dat de ministers op derzelver verantwoordelijkheid die gezegden zouden bevestigen, en zoo zij dit deden, dat men dan overgaan mogt tot het nemen van een maatregel, om met de perceptie der thans nutteloos geworden 10 buitengewone opcenten op te houden. De heer *de Meulenaere* zocht de woorden van vorst *Leopold* met de vroegere ministeriele gezegden in de kamer zoo goed mogelijk overeen te brengen, en sprak met dit inzigt over de gezindheden van Frankrijk en Engeland jegens Belgie, die bij, ook na het aftreden van het ministerie *Melbourne*, als niet verontrustend voor Belgie had doen voorkomen, en wat de vijandelijke houding van Holland betrof, ook daarin bewaarde de minister zich gelijk te zijn gebleven, en zulks op den nietigen grond, dat, zoo men van dien kant op den 1sten Januarij nog geen aanval had gedaan, men dit ontwerp voorloopig zou hebben opgegeven. Intusschen, wat daarvan dan ook was, thans nu de perceptie der 10 opcenten gestemd en ingevoerd was, zou het grootelijks onvoorzigtig zijn dezelve in te trekken en dit eene ongunstige werking naar buiten hebben. Door den heer *de Brouckere* werd voorgesteld dat men het bedrag dier opcenten besteden zou tot betaling van de schaden door de revolutie te weeg gebragt, welk voorstel bij sommige leden schijnt bijval te vinden; doch werd ook boven door den heer *Coghen* opgemerkt, dat met behalve dit gebruik, de bedoelde gelden ook zou kunnen doen strekken tot gedeeltelijke dekking van de op vorige dienaren bestaande deficitten van reeds elf millioenen. Door den oorlogminister *Evain* werd vervolgens een uitvoerig rapport gelezen, waarin blijken moest, dat zoo het Hollandsch leger niet aangevallen had, het toch nog altijd op de grenzen stond. Ten laatste werden de ministers door de heeren *Gendebien* en *de Brouckere* vrij sterk in het naauw gebragt, door bepaaldelijk aan te dringen, dat dezelve zeggen zouden, welke nieuwe daadzaken er zich dan toch hadden voorgedaan, die de meerdere gerustheid waarvan men sprak gegeven hadden, doch werd door dezelve daarop geen voldoend antwoord gegeven. Men behielp zich met de uitvlugt, dat Holland zijne toerusting gemaakt had, wijl het sedert den 15den December geene rekruten onder zijn leger gezonden had. — Tot de behandeling van het buitenlandsch budget overgaande, verklaarde de heer *Gendebien*, dat hij dezelfde geen cent wilde toestaan; de diplomatie immers had niets voor het land gedaan. Na de sluiting der algemeene discussien stonden in deze zitting nog eenige artikelen van dit budget aangenomen.

— Bij een besluit van vorst *Leopold* is de provinciale kommandant van Brabant, de kolonel *Crequillon*, tot raadsheer in dezelfde militair geregtshof benoemd en is zijne eerstgemelde functie aan den militairen kommandant van Brussel toegevoegd. Volgens den *Courrier* alberti zijn thans aan het oorlogs-bureau te Brussel aan de regeling eener promotie onder de onderscheidene korpsen, die in Maart of April zoude openbaar gemaakt worden. Voorts werden er thans vier kompagnien belegerings-artillerie gevormd, waardoor het laatstgemelde wapen op vier bataillons zoude worden gebragt.

— De hertog *van Leuchtenberg* is den 9den te Ostende aangekomen, doch geen stoomboot daar gereed vindende liggen, zoude hij er waarschijnlijk tot den 11den moeten vertoeven.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 97½; Nap. 89; Sp. perpet. 45¾; 5 pCt. niet genoteerd; Braz. 79.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 11den Januarij.

De kamer van afgevaardigden heeft zich gisteren met petitien bezig gehouden, waaronder er eene was, waarbij verzocht werd, dat men de zoogenaamde handelmarine, bestaande uit de kapiteins en stuurlieden van koopvaardijschepen, die tot nu toe onder het toezigt van den minister van marine waren gesteld, en met de militaire zeemagt in zekere betrekking stonden, daarvan geheel zoude afscheiden, en als een bijzonder ligchaam onder de attributen van het ministerie van koophandel brengen. De discussie, waartoe dit verzoek aanleiding gaf, was voor 't algemeen weinig belangrijk, doch men heeft opgemerkt, dat gedurende de minister van marine, als zijn departementale begrooting te kennen gegeven, dat zoodanig voorstel, *juist in dit oogenblik*, werd ter tafel gebragt. Deze weinige woorden schijnen bij de afgevaardigden eenigen indruk te hebben gemaakt.

— In het zevende district der hoofdstad, waar dezer dagen een afgevaardigde moet verkozen worden, schijnt de kandidaat van het ministerie, *Moreau*, op eene beslissende meerderheid te kunnen rekenen.

— De maarschalk *Gérard* is sints eenige dagen op nieuw ongesteld.

— Men wil dat de generaal *Jomini*, adjudant van Z. M. den Keizer van Rusland, die zich sints een geruimen tijd alhier bevond, is opgeroepen, om in het aanstaande voorjaar de groote revue bij te wonen, die in de omstreken van Kalish zoude gehouden worden.

— Uit Bayonne schrijft men van den 6den dezer:

» Sints de gevechten van den 12 en 15den December, bragten wij van de grenzen geene andere berigten, dan dat eenige transporten van geld, wapenen en paarden, voor het leger van *Mina* bestemd, veilig waren aangekomen. Heden echter wordt ons van St. Sebastiaan de volgende depeche van den generaal *Carratala*, aan den gouverneur dier vesting, toegezonden.

» De troepen der Koningin hebben heden avond, op de hoogte » van Osmaisteguy, eene volkomene overwinning behaald op acht » bataillons van den muiteling *Zumala Carregui*, die geslagen, en » naar alle kanten verstrooid zijn, en groot verlies hebben geleden. » De slag heeft van den middag ten half vier uren tot het in- » vallen van den nacht geduurd, en indien men slechts een uur » langer licht had gehad, ware het met den opstand gedaan geweest. » Villa Franca den 2 Januarij 1835."

(Heden, uithoofde van den Zondag, geene fonds-notering.)

NEDERLANDEN.

BREDA, den 14den Januarij.

Men vernoemt nader, omtrent het met den 15den dezer alhier te vangen toestaan der verzending van handelsbrieven en nieuwspapieren uit en naar België, en over dat land uit en naar Frankrijk, dat voorloopig is bepaald, dat de naar België bestemde brieven tot aan de grenzen aan eene gedwongene frankering onderhevig zullen zijn, ten bedrage van het gewone port van de plaats van afzending tot Breda, vermeerderd met vijf en twintig centen, zoo voor grensport, als tot goedmaking der buitengewone kosten, op deze correspondentie vallende; een en ander per enkelden brief, en de zwaardere in evenredigheid, naar den maatstaf der gewone brieven.

landsche tabel van progressie; — dat de uit België komende brieven met hetzelfde port, zonder verder verschot, moeten worden bezwaard; — dat wat betreft de correspondentie van het kantoor te Breda zelf met België en vice versa, deze alleen aan eene betaling van vijf en twintig centen, per enkelen brief, zonder verhooging, wegens binnenlandsch of afdoeningements-port, zal zijn onderworpen; — dat voor de verzending van pakketten met effecten, het gewigt van eenen dubbelen brief, of twee en dertig wigtjes, te boven gaande, eene moderatie zal worden toegestaan, in dier voege dat daarvoor niet meer dan een derde zal worden betaald van het hier voren opgegeven port voor de gewone correspondentie; welk derde niet minder dan het port van twee brieven zal mogen bedragen; — dat deze pakketten, zonder hooger port, zullen moeten worden gefrankeerd; — dat de post-directeuren de bevoegdheid zullen hebben zich te doen overtuigen, dat in de bedoelde pakken waarlijk effecten, en geene afzonderlijke brieven, zijn gesloten; — dat de brieven, bestemd naar Frankrijk, welke men langs den bedoelden weg mogt willen verzenden, zullen moeten zijn ingesloten onder het adres van eenen correspondent te Antwerpen, of elders in België, en, in dat geval, aan dezelfde gedwongene frankeering als de brieven voor België zelf, onderworpen zijn; — dat de nieuwspapieren uit België over het grenspunt van Groot-Zundert zullen kunnen worden ontboden, tegen betaling van *tien* centen, per nommer of blad, voor transportkosten over het Oud-Nederlandsche grondgebied, en van eene gelijke vracht van tien centen, voor elk nommer of blad van het nieuwspapier, voor den afstand over Belgisch grondgebied, buiten en behalve den abonnementsprijs en de zegels, te Antwerpen betaald; — en dat, omgekeerd, van de naar België bestemde Nederlandsche nieuwspapieren, dezelfde vracht van wege de belanghebbenden zal moeten worden goedgedaan.

— Aan de leden van de tweede kamer der Staten-Generaal zijn dezer dagen naar hunne verschillende woonplaatsen toegezonden de stukken betrekkelijk de voorgedragene wijzigingen in de verschillende titels van het tweede boek des wetboeks van koophandel, waarbij nieuwe veranderingen in die titels zijn gevoegd geworden.

— Naar men vernomen heeft Z. M. bij een dezer dagen genomen besluit, bepaald, dat het kanaalslag der Orde van den Nederlandschen Leeuw met die der Militaire Willems-orde voortaan zal worden vermijd, waardoor dienvolgens aan den door de Staten-Generaal deswegens geuiten wensch zal worden voldaan.

— Volgens berigt uit Berlijn is de Nederlandsche luitenant-generaal, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister aan het Pruisische hof, graaf *de Perponcher*, den 8sten dezer naar 's Hage vertrokken.

— In de Arnhemsche courant wordt het verslag der 20ste algemeene vergadering van het Nederlandsche Bijbelgenootschap, gehouden den 11den dezer te Amsterdam, geplaatst. Uit dat verslag blijkt, dat het bestuur derzelve, gedurende het nu afgeloopen jaar, afgeleverd 3272 bijbels, 31 oude testamenten, 7631 nieuwe testamenten, te zamen 10934, terwijl er in het verslag wordt bijgevoegd, dat in weerwil van het aanzienlijk getal afgeleverde bijbels en nieuwe testamenten, hetwelk sedert de oprigting des genootschaps nu 153,777 exemplaren bedraagt, evenwel aan de behoeften van ons vaderland en vooral van die onzer kolonien nog op verre na niet voldaan werd. In het verloopen jaar werd er van wege de onderscheidene afdeelingen in de kas des genootschaps gestort de aanmerkelijke som van *f* 31,564,33½. Het blijkt voorts uit dit verslag, dat het bestuur de door den zendeling *Gericke* in de Oost-Indien aangevoerde redenen, waarom tot eene goede overzetting der bijbels in de Javaansche taal lange voorbereiding en vele jaren tijds vereischt wordt, allezins gebilligt en zich bijverd heeft dezelve openbaar te maken. Gemelde heer is namelijk sedert jaren onvermoeid werkzaam, om zich de beduidde taal, met het oogmerk den bijbel daarin over te zetten, in al haren omvang eigen te maken, en bijvert hij zich tevens om anderen tot zelfde kennis te brengen, waarvan zijne *Javaansche Chrestomathie* en de door hem bezorgde nieuwe uitgave van *Javaansche Spraakkunst* sprekende bewijzen zijn, terwijl een Javaansch en Nederduitsch woordenboek dit vlijtig geleerde van zijnen arbeid besluiten en bekroonen moet. Intusschen maakte hij reeds nu van de door hem verkregene kundigheden gebruik, om anderen in het Javaansch te onderwijzen en werd door hem een instituut voor dat onderwijs, naar het door hem ontworpen plan opgerigt, bestuurd, waarin hij de door hem onderwezene van den geest waarin hij werkzaam is trachtt te doordringen.

— Eergisteren morgen is te 's Hage, in den buitengewoon hoogen ouderdom van 102 jaren en 9 maanden, overleden, de heer *J. Hoolboom*. Slechts vier weken was hij ongesteld, en tot den zijne laatste oogenblikken had hij het volle gebruik van zijne verstandelijke vermogens.

— De berigten die men uit Londen tot den 10den dezer heeft ontvangen, vermelden, dat de verkiezingen van parlementsleden in vlekken of burgten, waarvan de uitslag in de laatste vier-en-twintig uren was bekend geworden, voor het ministerie zeer gunstig waren uitgevallen. De behoudende partij had daarbij namelijk zeven-en-twintig leden voor haretzaak gewonnen, terwijl er slechts drie liberale voorstanders van het vorig bestuur werden gekozen.

— Er bevindt zich thans in Engeland een agent van de Republiek Nieuw-Grenada, ten einde deelnemers te werven voor het plan, door de Regering van dien staat ontworpen, om eene gemeenschap tusschen de Atlantische en Stille-Zuidzee, te bewerkstelligen door middel van een ijzeren spoorweg over de landengte van Panama. Men zegt dat zoo er geen genoegzaam aantal deelhebbers zich opdoet, de Presidént van Nieuw-Grenada, *Santander*, het voornemen heeft te hebben om deze onderneming te beginnen voor rekening der Republiek zelve, en dat de begrooting der kosten op nog geen *vier millioenen guldens* berekend is. Ieder die met de plaatselijke gesteldheid der landengte van Panama en met het volstagen gemis van de voornaamste hulpmiddelen tot eene dergelijke onderneming elders, maar eenigzins bekend is, - zwarigheden, door welke men ook het graven van een kanaal te dier plaatse, waarop de Nederlandsche Regering voor weinige jaren ernstig is bedacht geweest, heeft moeten opgeven, dien zal het van zelf in 't oog vallen, dat de opgegevene begrooting van kosten bespottelijk is. Het schijnt ook, dat deze onderneming in Engeland weinig bijval vindt, en men mag het billig daarvoor houden, dat zoolang de Staten van Zuid-Amerika zich in den tegenwoordigen toestand bevinden, de tijd nog niet gekomen is, om het grootsch ontwerp der daarstelling eener gemeenschap tusschen de twee wereldzeeën over de landengte van Panama, tot stand te brengen.

— Van Margate wordt dd. 6 January gemeld, dat aldaar aangebragt omstreeks 400 geweren, alsmede militaire lederkleeding en eenig wrakhout, waarschijnlijk afkomstig van het schip *Jane Ingram*, kapitein *J. Badham*, van Rotterdam naar Smirna of Sicilie bestemd, doch den 29sten December op het Longsand verongelukt.

— De Engelsche brik *the Times*, kapitein *A. Rouse*, van Hull naar Hamburg bestemd, is den 31sten December binnen Hoek van Holland verongelukt; de equipage is met de boot, alleen voorzien van een vat brei en een kompas, na vergeefsche pogingen aangewend te hebben om op Texel te landen, den 1sten January gelukkiglijk te Helgoland aangekomen.

In den Brusselschen *Emancipation* leest men nog het volgende over de memorie van den heer *Cassiers* van Antwerpen, betrekkelijk den staat van den tegenwoordigen belgischen handel:

» Wij hebben de daadzaken door welke de heer *Cassiers* het verval van onzen handel en den stilstand onzer nijverheid aantoont, even aangestipt. Het verlies van alle regtstreeksche betrekking met de overzeesche landen is naar de meening van dien handelaar eene onwedersprekelijke daadzaak. Daaruit vloeit niet alleen het verval van Antwerpen voort, maar ook tevens de benarde toestand van vele onzer nijverheidstakken, bepaaldelijk van de katoen-fabrieken. Intusschen doet hij te regt in 't oog vallen, dat onze centrale ligging voortreffelijk geschikt is, om tot intermediair voor den handel van een gedeelte der beide wereldeelen te strekken; dat onze nijverheid middelen ter vervaardiging en vereischten voor den arbeid heeft; die die van vele landen overtreffen of met dezelve gelijk staan. De heer *Cassiers* aarzelt niet de oorzaak van het kwaad en de middelen onzer tegenwoordige vergeving te zoeken, als zijnde deze zoo met betrekking onzen handel als onzer nijverheid, vreemd aan alle voorzorgen en belangstelling. Als handelaar en van ondervinding verklaart hij zich tegen het stelsel van algeheele vrijheid van handel, zoo lange deze niet door alle volken aangenomen is; dit is echter het tegenwoordig door ons gevolgde, bij acht het onregtvaardig, dat eene natie lang blijve inkoopen zonder te verkoopen; wij doen niet anders; hij verlangt weerwraak tegen aanzien onzer vijanden, en voorregten voor onze bondgenooten, gegrond op wederkeerige bevoorregting; wij bevoordeelen op dit oogenblik daadwerkelijk alleen Holland, welks gouvernement de strengste maatregelen op ons loopast. Naar de meening van den heer *Cassiers* bestaat er volstrekt geen twijfel met betrekking tot het stelsel van bescherming van handel en nijverheid; het is ons aangenaam, ons op hem als eene nieuwe autoriteit te kunnen beroepen. Weinig bekommert hij zich over de rijzing in den prijs welke de toepassing van dit stelsel voor de gebruikers zoude kunnen hebben, want de gebruikers dat zijn alleen de arbeidende leden van den staat, en de arbeid is voor het gansche land de bron van allen rijkdom. Wat maakt iemand die niet arbeidt een verschil van honderd centimes minder op den prijs der voorwerpen van gebruik, wanneer hij die toch voor welken prijs ook niet koopen kan? En van de andere zijde, wat maakt het voor iemand, die arbeidt, en bijgevolg wint, of er eene dergelijke verhooging van prijs bestaat, wanneer de arbeidsloon altijd betaald wordt naar den prijs der voorwerpen van eerste behoefte? Hebben de Spanjaarden niet eeuwen lang alle natien der wereld den handel voor hen laten drijven en dezelve in hunne behoeften laten voorzien? De mededinging van de vreemden op hunne markten maakte, dat zijbe de voor hunne behoefte noodige producten zich voor zeer lagen

prijs konden verschaffen. Door middel van den steed lagen in koop zijn dan de Spaansaarden ten laatste tot de armoede gezonken, waarin wij ze tegenwoordig zien; komen wij dus met den heer *Cassiers* tot het besluit, dat een gouvernement voor alles het volk den behoorlijken arbeid moet verzekeren, dat het zulks doet door hetzelve de middelen tot het afzetten van deszelfs producten te verzekeren, en gevolgelijk door het te beschermen tegen de vreemde concurrentie, wanneer deze te overmagtig wordt.

Ongelukkig, vervolgt de *Emancipation*, ontmoeten deze waarheden, die ons onwedersprekelijk zijn voorgekomen, nog altijd eenigen tegenstand. Er waren, meent hij, in België een zeker aantal lieden, wien het verval van den handel en de moeijelijkheden van vele takken van nijverheid weinig ter harte gingen, die voorstanders waren van het bestaande stelsel, hetwelk zij zeiden dat eene vijftienjarige ondervinding voor zich had, en die verlangden, dat alles steeds op den ouden voet bleef.

Volgens den heer *Cassiers* deden de aanhangers van dit stelsel daarvoor de volgende gronden gelden: 1°. alle verhooging van regten zou den smokkel-handel nieuw voedsel geven; 2°. alle beperkende maatregelen jegens Holland zouden den prijs der koloniale waren en van de meeste der landproducten verhoogen; de tegenwoordig bestaande relatiën afbreken; 3°. een beschermend stelsel in 't belang der vaart of nijverheid, was een hinderpaal voor den doorvoer; eene belasting voor den gebruiker; 4°. dit stelsel zou tot represaille-maatregelen jegens België aanleiding geven; en 5°. wijl door hetzelfde de kolonien toch niet konden weder bevolkt worden, zijn men daardoor ook geene handel-marine weder bekomen, voorts, kon men met de afgelegene volken niet dan indirect handelen. Deze onderscheidene punten zoekt nu de heer *Cassiers* te wederleggen en komt daarna tot het besluit, dat men zich wel ter dege doordringen moest van het belang dat België door zijne ligging als anderzins had, en dat men die niet voordeel zich zoude ten nutte kunnen maken, zoo men slechts onder begunstiging van beschermende wetten hadde, en inzonderheid ook in het wenschelijk geval, dat de Belgische reeders op nieuw vreemde expeditien konden doen en, in ruiling hunner landproducten, zuivere koloniale waren, die hun thans de Hollanders tot op deze hoge prijzen afdwingen, zonder iets in retour te nemen, verkregen konden hebben.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 11den Januarij.

Eerstdaags vertrekt weder van hier een zaakgelastigde van onderscheiding naar Berlijn, om in die stad de onderhandelingen over de toetreding van deze rijksstad tot het Duitsche tolverbond voort te zetten. Daar de Pruisische regering tot dus verre veel welwillendheid bij de onderhandelingen heeft aan den dag gelegd, vleit men zich, dat dezelve spoedig tot een goed einde zullen gebragt worden.

— De *Leipziger Zeitung* schrijft onder dagteekening van den 2den dezer uit Berlijn, dat de Pruisische gezant te Londen, de heer v. *Nagler*, waarschijnlijk tot minister van financien zoude worden benoemd, en alsdan opgevolgd worden door den geheimraad v. *Ancillon*, die het Congres te Weenen bijwoonde.

— Uit Stuttgardt wordt van den 7den dezer gemeld, dat de gerigtelijke vervolging tegen een getal ingezetenen, die wegens staatkundige woelingen en het verspreiden van opgroeijende geschriften, gevat en op de vesting Hohen-Asperg gevangen gezet waren, afgeloopen zijn. Drie personen zijn tot gestingatest van verschillenden duur veroordeeld en drie andere vrijgesproken geworden. De drie veroordeelden zijn in hooger beroep gekomen.

— Over Triest heeft men thans insgelijks berigten uit Alexandrie, welke het uitbarsten der pest aldaar bevestigen. » Het belangrijkste, schrijft men, is, dat ook in het arsenaal en op de vloot zeer vele pestzieken zijn, en men dus de uitrustingen heeft moeten staken. De toestand van *Mehemed* wordt daardoor nog hachelijker, dan die reeds was ten gevolge van de voortduurende gisting in Syrie en van de vijandige houding des Turkschen legers; daar de Onder-koning thans, ingeval de Sultan hem wilde aantasten, alle kansen tegen zich zou hebben, vooral omdat het grootste gedeelte der vloot op dit oogenblik wegens de pest niet gebruikt kan worden. *Mehemed* moet dit beseffen, en men mag dus wel geloof schenken aan de in omloop zijnde geruchten wegens zijne vredelievende gezindheden. Men verzekert zelfs dat hij, ten gevolge eener toenadering, of als eersten stap om daartoe te geraken, reeds acht millioen piasters op afrekening van zijne schatting naar Konstantinopel gezonden heeft. Ook heeft men berigt ontvangen, dat er een rendbode naar Syrie gezonden is, ten einde *Ibrahim* naar Egypte te ontbieden."

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

GRIEKENLAND. — De Fransche beeldhouwer DAVID heeft een basrelief vervaardigd en naar *Griekenland* gezonden, om op het gedenkteeken voor Marco Bozzaris te worden geplaatst. Men schijnt buitenslands niet algemeen te beseffen, dat hunne de grootste moeite heeft, om in al de behoeften van den nieuwen Staat te voorzien, en dat er voor als nog niets kan overschieten, om gedenkteekenen voor *Griekenlands* helden op te rigten.

FRANKRIJK. — In een geacht Engelsch Tijdschrift vindt men over de Fransche Letterkunde en de Parijsche Schouwburgen eenige beschouwingen, waarin de schrijver eerst doet opmerken, dat de Dramatische litteratuur in *Frankrijk* dezelfde eigenaardigheden en verschijnselen heeft vertoond, als de Fransche Staatsomwenteling en dat de Jacobijnen der nieuwere School, VICTOR HUGO en DUMAS, vroeger gezamentlijk de hoofden der letterkundige omwenteling, thans elkander, even vijandig zijn, als voorheen ROBESPIERRE en DANTON. Daarna geeft hij als het ergste onder de gevolgen dezer ultra-revolutie in de Letterkunde op, het verlagen zedebederf van het tooneel, en geeft omtrent eenige Schouwburgen de volgende bijzonderheden. Er zijn thans te *Parijs* niet één Schouwburg, behalve de Opera, welke de uitgaven kan goed maken. Het *Odéon*, een fraai gesticht, is verlaten, en het tooneelgezelschap van het *Théatre Français* gaat er één of tweemaal 's weeks het een of ander verouderd stuk spelen voor een klein publiek meest van studenten. *Le Gymnase*, vroeger de lievelingsplaats der jonge schoonen, is in de achting van het publiek niet minder diep gezonken dan de *Vaudeville* en de *Gaité*; en door eene jaarlijksche belage van de Regering opgehouden, worstelt de oude vermaardheid van het *Théatre Français* vruchteloos tegen het algemeen vooroordeel. De *Opera* alleen is tot hiertoe niet medegesleept in den vernielenden stroom, welke den eenen Tooneel-directeur voor, den anderen na in het ongeluk heeft gestort. Maar het Bestuur van de Opera legt zich ook eenigijk daarop toe, om aan de ligtzinnigheid en de wulpschheid der Parijzenaars al de aanlokselen der wellust aan te bieden, en daarin slaagt het bij uitstek wel; maar Muzijk en Kunst worden geheel onderschikt gemaakt aan het doel, om de lusten en hartstogten van het grootst mogelijk publiek te prikkelen, en daardoor de toeloop zoo veel grooter, de ontvangst zoo veel rijker te doen zijn. Ja, zoo ver gaat te dien opzigte de schaamteloosheid, dat nog niet lang geleden naakte vrouwen op het tooneel zijn verschenen, en op het aangeplakte tooneelbericht met groote letters te lezen stond: *ontlig orouwen in een bad.*

BELGIE. — Vorst LEOPOLD heeft op den 7 dezer vier verschillende besluiten genomen, strekkende tot bevordering der Beeldende kunsten. Bij het eerste wordt er te *Brussel* een nationaal Museum ingesteld, waarin verdienstelijke kunstwerken van uitmuntende Belgische schilders, beeldhouwers, plaatsnijders en bouwkunstenaars zullen worden opgenomen. Het tweede besluit is slechts eene nadere bepaling van het koninklijk Besluit van 29 Junij 1827, en beveelt dat er alle drie jaren van 1 Sept. tot 1 Oct. eene tentoonstelling van kunstwerken zal plaats hebben te *Brussel*. Het derde besluit, ingelijks gegrond op een vroeger koninklijk Besluit van 6 Aug. 1824, heeft ten doel het in stand houden van oude gedenkteekenen, waartoe eene Commissie is benoemd, bestaande uit de HH. Ex. Graaf DE CELLES, Ant. LEDRU en BRAMPORT, Navez, historieschilder, SUYS, architect, ROGET, hoofdingenieur bij den Waterstaat, ROELANDT, BOSMAN, BEYAERD en DECKARNE, architekten te *Gend*, *Antwerpen* en *Doornik*. Het vierde besluit eindelijk beveelt de vervaardiging van standbeelden van vereenigde Belgen, door Belgische beeldhouwers. Deze standbeelden zullen in het Museum te *Brussel* geplaatst worden.

ENGELAND. — Op den 27 December is in den ouderdom van 64 jaren, overleden de Heer CHARLES LAMB, die alzoo zijnen vriend den dichter COLERIDGE spoedig is gevolgd. LAMB is schrijver van onderscheidene werken in proza en poëzij, als: *Specimens of the English Dramatic Poets* (1808); *the Works of Ch. Lamb* (1818); *Elia* (1828); *the last Essays of Elia* (1833) en meer andere. Door het eerstgenoemde boek vooral, waartoe hij later een bijvoegsel onder den naam van *the Garrick papers* heeft gegeven in *Hone's Every Day Book*, heeft hij aan de Engelsche Letterkunde eene groote dienst bewezen, door de schoonheden der oude Engelsche tooneldichters aan het licht te brengen. Hij was een diepdenkend schrijver, vol geest en gevoel, en van een fijn en juist oordeel.

Letterkundig Berigt.

VERGEET MIJ NIET. Belangrijke Verhalen, aan A. von Tromlitz. Naar het Hoogduitsch door N. v. B. B. Te *Kampen*, bij W. J. FIBOUT. 1834. 347 bladz. Prijs ƒ 3,75.

Deze bundel, waarvan de naam *Vergeet mij niet* is gegeven, zonder dat de reden dier benaming blijkt, behelst twee verhalen, waarvan het eerste, *de Schuilplaats bij den Kynast*, een episode uit den dertigjarigen oorlog ten onderwerp heeft, het tweede, *het meisje van Esslingen*, den loop verplaatst in de tijden van den inval van *Lodewijk XIV* in de Paltz. Op den titel worden deze verhalen *belangrijk* genoemd, en de geschiedenis eener dergelijke aanbeveling daar latende, zal men zich met dit oordeel wel kunnen vereenigen, zoo daarmede bedoeld wordt, dat deze verhalen de belangstelling des lezers grootelijks gaande houden en alzoo eene onderhoudende lectuur aanbieden. *Von Tromlitz* heeft evenwel geheel anderen trant van verhalen dan de beschrijvende manier van *Walter Scott* en talrijke navolgers, en hij laat meer voor de vinding en de verbeelding der lezers over. In de inkleeding zijner verhalen is een zeker dramatisch ineenloop, 't welk de aandacht onwederstaanbaar medesleept en voordeelig bij voorbeeld, *de Schuilplaats bij den Kynast*, omdat het tragische van het onderwerp, bijzonder geschikt was om een hoogromantisch tooneel te worden bewerkt. Daar het schrijven van Romans en Verhalen ook onder ons veld wint, kan het ook nuttig zijn, de verschillende wijzen van

bewerking in dit vak, door het vertalen van de beste voortbrengselen van vreemden bodem, te doen kennen, opdat men niet te slaafs eene enkele manier navolge, maar door vergelijking en eigen vinding oorspronkelijk trachte te worden. Daar de vertaling zeer goed is uitgevoerd, verdient dit werk aan de liefhebbers van deze soort van schriften, als eene in dit vak verdienstelijke lettervrucht te worden aanbevolen, ofschoon overigens wij voor ons in de fantastische verdichtselen omtrent inwerkingen der geestenwereld, als in het tweede verhaal voorkomen, geen behagen vinden en deze zelfs voor nadeelig, in meer dan een opzigt, houden. Eene wel bewerkte plaat is tegenover den gegraveerden titel geplaatst.

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Groot-Brittanjes fabrijkwezen. — Ofschoon in onze dagen allerwege eene groote krachtsontwikkeling ten aanzien der algemeene belangen door het vereenigen van alle bijzondere belangen, wordt aan den dag gelegd, ofschoon elk, door de hoop op fortuin, in de algemeene schatkist zijn aandeel van nut en nijvere pogingen offert, zoo gaat Groot-Brittanje hierin, met betrekking tot het fabrijkwezen, nog altijd de andere staten voor.

Wat op het eerste gezigt aldaar dat verbazend staan is, het klein aantal handen, welke alles in beweging brengen. De vereeniging van den rijkdom weniger groote goedbezitters is voldoende om het raderwerk in beweging te brengen, en als in eenen kleinen kring de bekwaamheid en zwakke hulpmiddelen der menigte te vereenigen. Ondertusschen zijn deze gevulde beurzen, alhoewel geene groote vrienden van de kleine plaatselijke behoeften, daarom niet minder uitstekend nationaal ten aanzien van den buitenlander. Zij kunnen verhevene en voor andere volken onnitvoerbare denkbeelden voortbrengen en ten uitvoer leggen; zij plaatsen voorts de uitvoering naast het ontwerp, en plaatsen het er vooral spoedig. Op een woord, aan de wetenschap ontvallen, stapelen zich onmetelijke kapitalen. Van daar verbeteringen zonder eind in de ontdekkingen, die zelve geen oogenblik vertraagd zijn in werking gesteld te worden. Tot welke behoeften zich deze kapitalen, welke men op eene som van 3679,500000 pond sterling kan rekenen, en door welke pogingen of voortbrengselen zij gebruikt of hernieuwd worden, zal men in het volgend vlugtig overzigt kunnen aanschouwen. Wij zien Groot-Brittanje aanvankelijk op deszelfs ploeg rusten, en men heeft zich wel eens verkeerdelijk voorgesteld, dat de landbouw in dien staat weinig belangrijks en weinig geacht was. Om zich van de valschheid dezer bewering te overtuigen, is het genoeg de wegen van Groot-Brittanje te volgen: groene landsdouwen, rijke landhoeven, talrijke en welgevoede kudden; zoodanig is het tafereel dat men er aanhoudend voor oogen heeft. Er zijn, zegt men, 30,000000 acres bebouwd land, de waarde aan den grond en van het kapitaal, dat aan den eigenaar behoort, bedragt 30 pond sterling de acre. De opbrengst van de nijverheid der pachters kan niet minder geacht worden dan op 10 pond sterl. de acre. Hieruit volgt dat 30,000000 acres bebouwd land een kapitaal voorstellen van 2000 millioen pond sterl. Elk jaar oogst men 51 millioenen *quarters* granen van allerlei aard in. Het hooi, stroo, gras enz. tot voedsel dienende van 900000 paarden, 12 millioen stuks hoornvee, 48 millioen schapen, geiten enz. kunnen op niet minder gesteld worden dan 130 millioen pond sterl. Men heeft ook eene goede winst van de aardappelen, hop, hennip en wol, welke twee laatste artikelen zelfs op 12 millioen pond sterl. gesteld worden.

Aldus reeds vermogend in eigene gronden, met schatten in deszelfs ingewanden verborgen, en die met eene welbestuurde werkzaamheid aan het daglicht brengende, staat Engeland vast op dezen stevigen grond. Dan alvorens Albion als Koningin op de wateren van den Oceaan te aanschouwen, zien wij haar eene andere rijke bron van voorspoed aan hare voeten openen. Hare ijzermijnen zijn voor haar goudmijnen; derzelver ontginning en bewerking heeft sedert 1796 niet opgehouden voldoende te zijn. De steenkoolmijnen te New-Castle en elders zijn verbazend groot; de hoeveelheid welke men verbruikt en uitvoert kan niet minder zijn dan 22 millioen ton van 20 quintalen ieder, hetwelk eene jaarlijksche som van 11,000000 pond sterl. geeft.

Dit zijn de voornaamste grondvesten waarop het land steunt; voegt men daarbij de menigvuldige communicatien, zoo moet men niet verwonderd zijn over den belangrijken inwendigen handel. Men kent tevens de voordeelen, welke uit de snelheid in het handelverkeer op de rivieren, kanalen, ijzeren wegen voortspruiten. De stoombrijtuigen op de gewone wegen maakten een vraagstuk uit, waarvan de oplossing door Gurney gevonden is. Zijne onderneming zal mogelijk Engeland een nieuw tijdperk doen intreden; want men berekent op 1 millioen het aantal paarden alleen tot vervoer van koopwaren gebezigd; nu zal de grond, welke vroeger het voeder en andere dingen voor deze dieren opleverde, voortaan koren en groenten voor 3 millioen menschen voortbrengen. Dergelijke ontdekkingen kunnen het lot der wereld veranderen. — Aldus kent Engeland zijne bijzondere deelen slechts om ze te gebruiken en over zijne gansche oppervlakte te verspreiden. Aan die voortbrengselen geeft het door zijne nijverheid eene nieuwe waarde, eene nieuwe gedaante. De ijzeren wegen zijn met manufacturen bezoomd: de eene wagen brengt ruwe stoffen aan, de andere voert deze zelfde stoffen kunstig bewerkt terug.

Beschouwt men de markten van Azië en Amerika, bedekt met Engelsche katoenen, zoo zal men gemakkelijk begrijpen, dat men die op meer dan 37 millioen pond sterl. schat; dan meer verwonderd zal men zijn, als men bedenkt, dat de opbrengst van deze tak van nijverheid meer dan 1 millioen pond sterl. al de inkomsten van het aanzienlijke Chinesche rijk te boven gaat. Zoodanig zijn de verwonderlijke uitkomsten, welke de combinatie van het kapitaal, met het bezigen der machines, oplevert. Allerwege doen zich daarvan de verwonderlijkste resultaten voor, niet alleen in de groote steden, te Glasgow, Manchester, Paisley, maar ook in de digste, spelonken en poelen onder dergen. De manufacturen in wol waren de eerste welke in Engeland ingevoerd werden, en bekwamen spoedig ontwikkeling en volmaking. Na aftrek van den aankoop der ruwe stoffen, door het binnenland, alsmede door Spanje en Duitschland geleverd, bekomt men als product van deze fabriektak eene som van 16,250,000 pond sterl., welke over meer dan 500,000 personen verspreid is. De opbrengst der linnens komt deze som zeer nabij; want de verbruik er van is even zoo sterk binnen 's lands als naar buiten, ofschoon er jaarlijks naar de Vereenigde Staten, West-Indie en Spanje uitgevoerd worden. De uitvoer van huiden is ontzaggelijk, maar dit handel-artikel schijnt nietig, in vergelijking van het Engelsche ijzer, staal en koperwerk. Men leest de namen van Birmingham, Sheffield op de tafels der magtigste monarchen, en in de hutten der wildste bewoners van Afrika. De eerste stoffen, door deze fabrijken gebruikt, zijn tot zeer lagen prijs; zij verkrijgen eene onberekenbare waarde, met door onderscheidene handen te gaan. Eenige ponden eerste stof, welke naauwelijks 20 schellingen kosten, zijn voldoende om voorwerpen te leveren, welke meer dan 200 pond sterl. waard zijn. Het grootste gedeelte van de winst dezer artikels gaat over in de handen der fabrijkanten. Hiervoor kan men eene zuivere jaarlijksche winst van 17,300,000 aanteekenen.

Juwelen, tafelgoed, bordpuursels, porselein, glas- en aardewerk, op al deze vermenigvuldigde takken van fabricatie kan Engeland ook nog rekenen; de verbruik is zelfs, sedert 1811, nog ontzaggelijk toegenomen.

Zoodanig is de gang van fabrijkwezen en nijverheid bij dat volk, hetwelk langen tijd berekent om vervolgens met spoed uit te voeren; dat volk, hetwelk eensdeels omringd door de zee, anderdeels omgord door zijne koloniën, naar een eskader gelijkt, dat allerwege schepen heeft afgezonden. In West-Indie, in Jamaica, in Australie, in Noord-Amerika vindt men Engeland weer, maar het is altijd het nijvere volk, dat alles naar het middenpunt voert en zich niet verwijdert dan om terug te komen.

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam.

DINGSDAG, *den 30sten Januarij*

	pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers vandaag.
NEDERLAND.				
West-Schuld	2½	54⅝	54⅝	54 11/16
dito dito	5	100 3/16	100¼	100¼
Uitgestel. dito.		1 29/128		
Kansbill. dito.		24 11/16	24⅝	24 11/16
Amort. Synd.	4½	93⅝	93¾	93¾
Dito dito.	3½	76½	76⅝	76⅝
Schatkistbill.	6			
Oorlogslast.	5	100 1/16		
Leening 1831.	6			
Hand.-Maats.	4½	102⅞		
FRANKRIJK.				
Ins. Grootb.	3			
ENGELAND.				
Dito p. 12 Aug.	3			
SPANJE.				
Certific. Amst.	5	45⅛	45⅜	45 9/16
Dito *f* 1000.	3	27⅜	27⅞	27⅞
Uitg. 3 pc. Sch.	5	15⅝	16⅛	16
Cort. B. Lond.	5	43	43 3/16	43 3/16
NAPELS.				
Certific. *L & B.*	5			
Dito *Falc. & C.*	5	90¾		
Leen. Lond. *R.*	5			
RUSLAND.				
Obl. *Hope* 1798 1816	5	103⅞		
Dito 18 28/59	5	104		

	pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers vandaag.
Cert. dito 18	5	98⅜	98⅜	98⅜
Obl. te Lond.	5			
Cert. te Hamb.	5			
Ins. in Assig.	6	67 3/16		
Certific. dito.	6			
OOSTENRIJK.				
Aand. L. *f* 300		125½		
PRUISSEN.				
Dito dito *R.* 50.		110¼	111	
Neg. L. 1830.	4	99½		
OOSTERRIJK.	3			
Aand. L. *f* 100.				
Dito dito 250				
Metalliek.	5	99⅛	99⅛	99⅛
Dito E. gen.	5			
Dito.	2½			
Obl. *Goll & C.*	5			
Dito.	4	88⅞		
Ween. B. act.	3			
N. Ween. Aand.		703	707	706
DENEMARKEN.				
Leen. te Lond.	3			
BRAZILIEN.				
Dito *Rotsch.*	5			
GRIEKSCHE				
Dito te Lond.	5			

BERIGT.

De SPIEGEL-FABRIEK van de Gebroeders *BRENTA* te 's Hertogenbosch zal voor het vervolg op Rekening van den ondergeteekende, doch onder dezelfde Firma worden voortgezet; worddende dagegen, welke nog iets mogten te vorderen hebben van dezelve Gebroeders, verzocht, hunne REKENINGEN aan den ondergeteekende, binnen *vijf* weken in te zenden, ten einde daarop betaling te ontvangen, zullende na dien tijd geene Pretpostjen deswegens worden aangenomen.

Adverteert voorts, dat hij in staat is, om voor de civielste prijzen te leveren, beste *Fransche* en *Duitsche* SPIEGELGLAZEN, van allerlei maat en grootte, echte Vergulde en *naar den laatsten smaak* gewerkte LIJSTEN, gemonteerde PLATEN, TOILET, UITHANGSPIEGELS, alle soorten van WEERGLAZEN en Nederlandsche VOCHTWEGERS, enz.

Bevalt zich wijders in de gunst van een iegelijk aan, kunnende men zich verzekerd houden van eene allezins prompte, civiele en goede bedieninge, zoo als voormeld Fabriek dan ook van die zijde, van ouds en steeds allergunstigst bekend staat.

's Hertogenbosch, den 6. Januarij 1835.

M. D. BRENTA.

*** De Notaris VELSEN, residerende te Geldrop, zal, op Donderdag den 29sten Januarij 1835, 's morgens om negen uur, publiek Verkoopen:

Eene groote partij extra zware EIKEN BOOMEN, bekwaam voor allerlei soort van Molen-, Kuip- en Timmerhout; alsmede eenig KLOMP- en MASTHOUT; dienende tot Gordingen, Opschanten en Brandhout; alles staande te Riel, onder de Zes Gehuchten bij Geldrop op de Goederen van Mevrouwe de Douairière COSTERIUS VAN BOSCHOVEN. Nadere onderrigting te bekomen bij den Procureur ROMERS te Eindhoven.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.